

Illustrasjon: Fly:D/Unsplash

«Fordypning med mangfold»

Norsk kulturskoleråds strategi for utvikling av kulturskolenes fordypningsprogram

- Kunnskapsgrunnlag og arbeidsdokument

 NORSK KULTURSKOLERÅD

1 Sammendrag	3
DEL I, BAKGRUNN OG KUNNSKAPSGRUNNLAG FOR STRATEGI	4
2 Innledning og bakgrunn	4
2.1 Hvorfor en strategi med tema fordypning?	4
2.2 Vedtak og føringer for strategien	5
2.3 Arbeid med utvikling av strategi	7
3 Utarbeiding av strategien	7
3.1 Oppsummering av prosessarbeid.	7
3.2 Begrepsavklaringer	7
3.3 Kunnskapsmiljøer	9
3.4 Beskrivelser av innspill fra ulike ressurs- og kunnskapsmiljøer.	11
3.5 Anslag fra Meld. St. 18 (2020–2021).....	15
3.6 Kunnskapsressurs.....	15
DEL II STRATEGI	16
4 Strategiens mål, effekter og utfordringer	16
4.1 Innledning	16
4.2 Mål	16
4.3 Effekter.....	16
4.4 Utfordringer	17
5 Tre fokusområder for strategien.....	17
5.1 Fokusområde A – Forankring	18
5.2 Fokusområde B - Involvering	22
5.3 Fokusområde C - Utvikling	24
6 Operasjonalisering av strategien	26
6.1 Organisering.....	26
6.2 Ressursbruk.....	27
6.3 Tiltaksplan	27
7 Nyttige lenker i forbindelse med videre arbeid med strategien.....	28
8 Vedlegg.....	29

1 Sammendrag

Strategidokumentet «Fordypning med mangfold» vil i perioden 2021–2024 være et arbeidsverktøy for Norsk kulturskoleråd knyttet til Kulturskolerådets utviklings- og øvrige strategiarbeid.

Regional samhandling og regionalt handlingsrom ligger til grunn for det kommende strategiarbeidet, og det vil være nødvendig å avklare ansvarsfordeling mellom kommunale, regionale og nasjonale beslutningstagere og aktører.

Følgende elementer ligger som vedtak, bakgrunn og føringer for utarbeidelse av strategi: vedtak i Norsk kulturskoleråds landsting 2020, Meld. St. 18 (2020-2021) Melding til Stortinget 18 «Opplive, skape, dele. Kunst og kultur for, med og av barn og unge», Kulturskolerådets insentivering av regional samhandling fordypningsprogram, og Rammeplan for kulturskolen.

I Norsk kulturskoleråds arbeid med å utvikle en strategi med tiltak, har en oppsøkt ressurs- og kunnskapsmiljøer som anses som viktige i arbeidet rundt fordypningsprogram og talentutvikling innen kunsthøgskolefag. Dialog med disse miljøene har bidratt til et kunnskaps- og behovsgrunnlag som sammen med føringer og bakgrunnsmateriale har resultert følgende tre mål for strategiarbeidet:

- Strategien skal bidra til barn og unges rett til å være en del av et fordypningsprogram uavhengig av hvor de bor.
- Strategien skal bidra til å skape strukturer og systemer for samhandling mellom aktuelle aktører på regionalt nivå, med en nasjonal forankring.
- Strategien skal bidra til å sikre økonomisk forutsigbarhet for varige regionale organiseringsmodeller knyttet til kulturskolenes fordypningsprogram.

Strategieffekter er noe arbeidet gjennom strategien på sikt skal føre fram mot. For å nå disse og målene, er strategien delt opp tre fokusområder: forankring, involvering og utvikling. Disse fokusområdene er videre delt opp i delområder som operasjonaliseres gjennom utviklingsområder, tematikk og overordna tiltak.

Norsk kulturskoleråd legger opp til en organisering av arbeidet gjennom økonomi, prosjektledelse, arbeidsgruppe, referansegruppe og ressursråd for det kommende arbeidet med strategien.

DEL I, BAKGRUNN OG KUNNSKAPSGRUNNLAG FOR STRATEGI

2 Innledning og bakgrunn

[Rammeplan for kulturskolen «Mangfold og fordypning»](#) skisserer tre opplæringsprogram med ulik profil og målsetting: Breddeprogrammet, Kjerneprogrammet og Fordypningsprogrammet. De tre programmene skal ivareta behovet for tilpasset opplæring og er gradert i forhold til krav til egeninnsats og undervisningsmengde (Rammeplan for kulturskolen kap. 1.7).

Kulturskolens [fordypningsprogram](#) er for elever som har særlig interesse og forutsetning for å arbeide med faget gjennom høy og målretta egeninnsats. Fordypningsprogrammet, slik det er skissert i rammeplan for kulturskolen, vektlegger utvikling av kreative evner, samarbeidsevne og selvstendighet – i tillegg til håndverksmessig og kunstnerisk kompetanse. Fordypningsprogrammet kan ses som en forlengelse av kulturskolens kjernetilbud og skal samtidig være en forberedelse for de elevene som ønsker å gå videre til høyere utdanning innen kunstfag.

Norsk kulturskoleråds strategi for utvikling av kulturskolenes fordypningsprogram har fått tittelen «Fordypning med mangfold», og viser til sammenhengen mellom strategien og [Rammeplan for kulturskolen «Mangfold og fordypning»](#).

Dette strategidokumentet, er primært et arbeidsdokument for Norsk kulturskoleråd, samtidig som det er et kunnskaps- og informasjonsgrunnlag med relevans for andre aktører innen kulturskolefeltet og dets samarbeidspartnere.

Dokumentet er todelt:

Del I omhandler bakgrunn og kunnskapsgrunnlag for utarbeidelsen av strategien.

Del II omhandler selve strategien. Denne delen viser også til hvordan strategien kan gjennomføres på et overordna plan, i form av overordnete og foreløpige tiltak, overordna framdrift og forslag til organisering.

Et overordnet og kortfattet strategidokument basert på del II ligger som vedlegg til slutt i dette dokumentet.

Videre følger bakgrunn for hvorfor Norsk kulturskoleråd har utarbeidet en strategi for fordypning, hvilke føringer som ligger til grunn og hvordan strategien er utarbeidet.

2.1 Hvorfor en strategi med tema fordypning?

[Norsk kulturskoleråd](#) er en interesse- og rådgivningsorganisasjon for kommuner med kulturskoler, som skal arbeide for å fremme kvalitet i opplæringen innen kunst og kultur for barn, unge og voksne, gjennom å ivareta medlemmenes interesser. Strategien skal bidra til at arbeid og strukturer rundt kulturskolenes fordypningsprogram utvikles videre for å sikre kvalitet og forutsigbarhet i opplæringen.

Samhandling og samarbeid bør ligge til grunn i et helhetlig opplærings- og utdanningsløp innen kunstfag. I tillegg til kulturskolen er det mange relevante aktører i forhold til samhandling og samarbeid: skoleeiere på kommune- og fylkesnivå, skoleledere, kulturavdelinger i fylkeskommuner, fylkesledd i Norsk kulturskoleråd, UH-sektor med kunst-

og kunstpedagogiske fag, det frivillige organisasjonslivet og andre aktører med fritidstilbud innen kunstfag.

Denne formen for samhandling og samarbeid kan best videreutvikles gjennom en strategi som for en periode skal arbeide konsentrert med kulturskolenes fordypningsprogram med bakgrunn i vedtak og føringer som beskrives videre i neste avsnitt. Strategien vil i perioden 2021–2024 være et arbeidsverktøy for Norsk kulturskoleråd knyttet til organisasjonens utviklings- og øvrige strategiarbeid.

Ansvarlige for utarbeidelse av strategien har vært som følger:

- **Arbeidsgruppe:** Sigrun Fostad, Kristin Geiring, Knut Øverland og Rut Jorunn Rønning, rådgivere i Norsk kulturskoleråd
- **Prosjektleder:** Rut Jorunn Rønning
- **Prosjektansvarlig:** Åste Selnæs Domaas, leder veiledning og rammeplanutvikling i Norsk kulturskoleråd

2.2 Vedtak og føringer for strategien

Følgende elementer ligger som vedtak og føringer for arbeidet: [vedtak i Norsk kulturskoleråds Landsting 2020](#), [Meld. St. 18 \(2020-2021\) Melding til Stortinget 18 «Opplive, skape, dele. Kunst og kultur for, med og av barn og unge»](#), [regional samhandling fordypningsprogram](#), og [Rammeplan for kulturskolen](#). Videre omtales disse kort i tabellen som følger på neste side.

Vedtak i Norsk kulturskoleråds Landsting 2020

vedtak 5.1.6:

Utvikling av gode samarbeidsmodeller for tilbud innen fordypningsprogrammet i kulturskolen samt erfaringsdeling fra arbeidet prioriteres i Norsk kulturskoleråds strategi- og utviklingsarbeid i landstingsperioden 2021–2024. Norsk kulturskoleråd skal jobbe for ekstern finansiering og kartlegging av mulige finansielle samarbeidsmodeller for regionale fordypningsprogram i kommende landstingsperiode.

Vedtak 5.2.1, pkt. 1 - i sammenheng med vedtak 5.1.6:

«1. FoU-området generelt, og bistand i å bygge universitetskulturskoler og andre regionale kompetanseutviklingssentra i samarbeid med regional UH, skal prioriteres i tiden fremover.»

Landstingsvedtak knyttet til vedtak 5.2.1 fastslår at bistand i å bygge universitetskulturskoler og andre regionale kompetanseutviklingssentra i samarbeid med regional UH bør prioriteres i tiden fremover. Det videre arbeidet med fordypning må også ses i lys av dette.

Meld. St. 18 (2020-2021) Melding til Stortinget 18 «Oppleve, skape, dele. Kunst og kultur for, med og av barn og unge»:

7. juni 2021 ble Meld. St. 18 (2020–2021) vedtatt. Dette er den første stortingsmeldinga i Norge om kultur for, med og av barn og unge. Meldinga synliggjør mulighetsrom for aktører i feltet og ulike forventninger primært til kommunene og fylkeskommunene. Fordypning er et gjennomgående tema i meldinga, blant annet fremmes det at elever som kvalifiserer seg til et fordypningsprogram skal ha mulighet til deltakelse uavhengig hvor de bor.

Regional samhandling:

Våren 2020 satte Norsk kulturskoleråd i gang en insentiveringsprosess med mål om å styrke kulturskolenes fordypningsprogram gjennom regional samhandling mellom aktører i opplærings- og utdanningsløp knytta til respektive regioner. Flere av regionene har videreført arbeidet gjennom arbeidsutvalg.

Rammeplan for kulturskolen, som utgangspunkt for alt utviklingsarbeid i kulturskolerådet.

Kapittel 1.7, s. 10-11, Organisering av opplæringa Fordypningsprogrammet:

«For å styrke kvalitet og bredde i det samlede undervisningstilbudet, oppfordres den enkelte kulturskole til å delta i interkommunalt og regionalt samarbeid, samarbeide med lokale kunst- og kulturmiljø, videregående skole og høyere utdanningsinstitusjoner og deres talentutviklingsprogram.»

2.3 Arbeid med utvikling av strategi

Arbeidsgruppa har oppsøkt ressurs- og kunnskapsmiljøer som anses som viktige i arbeidet rundt fordypningsprogram og talentutvikling innen kunstfag. Dialog med disse miljøene har bidratt til et kunnskaps- og behovsgrunnlag som sammen med føringer og bakgrunnsmateriale har resultert i mål for strategiarbeidet.

I arbeidet med å definere mål for strategien, har det vært viktig at målene baserer seg på muligheter for samhandling og eierskap som er forankret i alle ledd som er involvert. Arbeidsgruppa har drøftet målenes innhold og innarbeidet dette i strategien.

Med bakgrunn i dette, anbefaler arbeidsgruppa mål, strategieffekter, fokusområder, utviklingsområder, tematikk og overordna tiltak, overordnet tiltaksplan samt organisatorisk og økonomisk ressursbruk som bør ligge til grunn for å gjennomføre strategien.

3 Utarbeiding av strategien

3.1 Oppsummering av prosessarbeid.

Arbeidet med utvikling av strategien «Fordypning med mangfold» har vært prosessorientert, og inndelt i faser. Hensikten har vært å sikre et solid kunnskapsgrunnlag for strategiarbeidet.

Fasene og prosessene har vært som følger:

- Utvikling av kunnskap gjennom arbeid med og drøfting av føringer og bakgrunnsmateriale for oppdraget
- Beskrivelser og kategorisering av miljøer og materiale knyttet til fordypning – i første omgang med tanke på å skrive strategi og tiltaksplan, men også med tanke på å utvikle en ressursbase for det kommende strategiarbeidet
- Innsamling av materiale fra ressurs- og kunnskapsmiljøer med relevans til arbeid med fordypningsprogram
- Prosessering og fortolkning av materiale
- Utarbeidelse av utkast strategi og overordna tiltaksplan

3.2 Begrepsavklaringer.

Begreper som videre forsøkes avklart er utvalgt med bakgrunn i hva som har kommet fram i innspill samtaler og spøringer i prosessen med å utvikle strategien – se nærmere beskrivelse i kapittel 3.3 og 3.4.

Gjennom arbeidet med strategiens fokusområder er det viktig å jobbe med avklaringer, forståelser og holdninger knyttet til begrepene *fordypning*, *fordypningsprogrammet i kulturskolen*, *fordypningsbegrepet i forhold til de enkelte kunstfagene*, *videre talent og talentutvikling*, *elevtyper*, *lærere i fordypningsprogram*, *en overordna plan for fordypning i kunstfag* og *kulturskolens rolle i et helhetlig opplærings- og utdanningsløp*. Det videre arbeidet bør også handle om å fange opp andre begreper og begrepsforståelser som kan være nødvendige å arbeide med gjennom strategiperioden.

Fordypning og kulturskolens fordypningsprogram

I [rammeplan for kulturskolen](#) beskrives fordypning som et undervisningstilbud som er vesentlig forsterket med hensyn til innhold og omfang i forhold til kjerneprogrammet. I [retningslinjene for utforming av læreplaner](#) (s. 9) for [fagfornyelsen](#) er det å gradvis utvikle kunnskap og varig forståelse av begreper, metoder og sammenhenger i fag og mellom fagområder omtalt som dybdelæring. Begrepene fordypning og dybdelæring kan ses som to sider av samme sak, med felles mål om å reflektere over egen læring og bruke det en har lært på ulike måter i kjente og ukjente situasjoner, alene eller sammen med andre.

Fordypningsbegrepet i forhold til de enkelte kunstfag

Gjennom erfaringer og innspill ser arbeidsgruppa at det er ulike innfallsvinkler til talent- og fordypningsbegreper, avhengig av kunstuttrykk. Dette kan nok knyttes både til de ulike fagenes tradisjoner og utdanningshistorikk. Fordypningsbegrepet knyttet til det enkelte fag, er derfor en drøfting som kompetanse innen fagspesifikke miljø bør utfordres på, for en dannelse av omforent forståelse av talent- og fordypningsbegrep innen det aktuelle kunstfaget.

Talent og talentutvikling

Ordet talent beskrives som følger i [Store norske medisinske leksikon/Store norske leksikon](#): *Talent brukes vanligvis om en persons iboende evner og muligheter til å kunne utvikle ferdigheter innenfor bestemte funksjoner, for eksempel som musiker, eller det som gjelder sosiale handlinger, for eksempel som politiker. Talent avhenger av naturgitte anlegg som for eksempel intelligens og spesielle ferdigheter, men sannsynligvis også av egenskaper tilegnet i barndom og oppvekst. Viljestyrke og systematisk utvikling og opptrening av de evnene og ressursene man har, er også viktig for videre utvikling av talent.*

Olympiatoppen beskriver i sin [utviklingsfilosofi for unge utøvere](#) at både personlige forutsetninger og forutsetninger i utøverens oppvekstmiljø bestemmer utviklingen.

En oppsummering kan være at et talent er en utøver med spesielle forutsetninger hvis utvikling påvirkes av miljøet rundt den. Videre er det et premiss for utvikling at utøveren også selv må ha evner til å arbeide strukturert og målrettet over lengre tid.

Elevtyper

Det kan være relevant å tydeliggjøre bevisstheten av at arbeid med fordypning eller talentutvikling går på tvers av eventuelle ulike psykiske eller fysiske hindringer et menneske kan ha. Det fins ikke en homogen beskrivelse av elever ved et fordypningsprogram, det er derfor et viktig aspekt at alle elever har rett på tilpasset undervisning og opplæring uavhengig av hvilke psykiske eller fysiske forutsetninger de har.

Lærere i fordypningsprogram

I tillegg til å inneha et solid faglig nivå er det en viktig egenskap for lærere i fordypningsprogram å besitte en særskilt interesse for elevers utvikling som utøver og menneske.

For lærere innen fordypningprogrammet kreves det ofte en ekstra fleksibel holdning med tanke på tilgjengelighet. Der det er nødvendig må læreres arbeidsplaner ta høyde for denne fleksibiliteten.

Overordna plan for alle kunstfag.

Strategien søker å ivareta et helhetlig blikk for fordypning innen alle kunstfag, med tyngde på eksisterende fagområder ved kulturskoler samtidig som den skal ha fokus på fremtidige fagområder.

Kulturskolens rolle i et helhetlig opplærings- og utdanningsløp.

Kulturskolens tilbud innen kjerne- og fordypningsprogram skal ivareta behovet for tilpasset opplæring. Fordypningsprogrammet er for elever som har særlig interesse og forutsetninger for å arbeide med faget, og programmet skal kunne kvalifisere for videregående opplæring og høyere utdanning ([Rammeplan for kulturskolen, kap. 1.7](#)).

3.3 Kunnskapsmiljøer

Her følger en tabelloversikt over 14 representanter for ulike miljøer som har bidratt med innspill til kunnskapsgrunnlag for strategien. Det fins i tillegg flere relevante miljøer som vil bli kontaktet når gjennomføringen av strategien igangsettes. Tabellen på neste side viser også hvordan involvering med ulike miljøer har vært gjort, og status for gjennomføring.

Kunnskapsmiljøer	Involvering	Status
Elevgruppen	Innspillssamtaler og innspillsmøter	Innspillssamtaler (20/6) og innspillsmøte (21/6) med elever fra fordypningsprogram ved Bergen kulturskole
Små og større kulturskoler med eller uten fordypningsprogram og regionale fordypningsprogram	a) Enkel spørring via Forms til større kulturskoler b) Innspillsmøte med enkelte kulturskoler og regionale ordninger	Spørring sendt representanter for storbynettverket ved kulturskoleledere. Samtaler med kulturskoler med og uten fordypningsprogram. Innspillsmøter med Unge talenter Nord (27/5), Ung musikk Viken (1/6) og Talent Sør (7/6)
Fylkesstyrer og rådgivere i Norsk kulturskoleråd	a) Enkel spørring via Forms b) Innspillsmøte	Spørring sendt via rådgivere. Innspillsmøter med alle rådgivere (uke 21 og 22). Møte med fylkesleder og rådgiver Troms, Finnmark og Svalbard (14/6)
Arbeidsutvalg fordypningsarbeid regional samhandling	a) Enkel spørring via Forms b) Samtale med regionale rådgivere c) Møte med utvalgte AU	Spørring sendt alle AU via rådgivere. Samtaler/innspillsmøter med alle rådgivere (uke 21 og 22). Møter med AU i Vestland (29/4) og Rogaland (3/6)
Fylkeskommune utdannings- og kulturavdelinger	Innspillssamtaler	Innspillsmøter med Vestland og Trøndelag
Norsk fagråd musikk, dans, drama videregående skoler (MDD)	a) Enkel spørring via Forms b) Innspillsmøte	Spørring Norsk fagråd MDD. Invitasjon til innspillsmøte sendt styreleder Norsk fagråd MDD.
Fagorgan kunstfag universitet- og høyskolesektor	Enkel spørring via Forms	Spørring sendt ledere av Nasjonalt fagorgan for; drama- og teatervitenskap, dans, musikk, visuell kunst, scenekunst og film, utøvende og skapende musikk
Utvalg folkehøgskoler	Enkel spørring via Forms	Spørring sendt: Toneheim, Manger, Romerike, Skjeberg, Sund, Voss, Åsane, Viken
TUP-ordninger	Enkel spørring via Forms	Spørring sendt: UiT, NTNU, UiB, UiS, UiA, NMH, Barratt Due
Frivillig organisasjonsliv	Innspillsmøte	Innspillsmøte med Norges Musikkorps Forbund
Nasjonale aktører rettet mot fordypning og talentutvikling	Innspillsmøte	Innspillsmøter Senter for talentutvikling (12/5), Sparebankstiftelsen DNB og Talent Norge (7/6)
Miljøer og verktøy i arbeid med tilrettelegging av fordypning og talentutvikling	Innspillsmøter, informasjon og dialog.	Webinar fjernundervisning. Konferanse i regi av Senter for talentutvikling. Fagseminar stortingsmelding, spor fordypning (18/5). Digital avdeling i Norsk kulturskoleråd (28/5)
Relevant forskning	Lage en base med relevant forskning	Intern oversikt, samt deling av lenker i siste del av kunnskaps- og strategidokumentet
Profesjonelle ordninger og utøvere	Samtaler med aktører og info fra nettstedet	Enkel kartlegging av ulike ordninger. Innspillsmøte Nordnorsk kunstnersenter (14/6)

3.4 Beskrivelser av innspill fra ulike ressurs- og kunnskapsmiljøer.

I dette kapitlet presenteres oppsummeringer og innspill fra innspillssamtaler, innspillsmøter og spøringer gjort med ulike ressurs- og kunnskapsmiljøer. Det presiseres at dette er et foreløpig utvalg av miljøer. Dette, sammen med bakgrunn for strategien beskrevet i kapittel 2.2, videre forsterket med utdrag fra Meld. St. 18 (2020-2021) i kapittel 3.5, ligger som kunnskapsgrunnlag for strategiens mål og fokusområder med satsings- og fokusområder samt overordna tiltak.

Noen av miljøene er beskrevet enkeltvis, mens andre er satt sammen i grupper. Totalt utgjør de ulike miljøene en viktig og stor del av et helhetlig opplærings- og utdanningsløp innen kunstfag.

Elevgruppen

Elevene beskriver det som svært viktig at det settes av tid til å bli kjent med hverandre innen de ulike kunstfagenes fordypningsprogram, fordi dette bidrar til trygghet i kunstneriske produksjoner og samspill. Den sårbare alderen elevene i målgruppen er i, framheves i intervjuet. Rammer, gruppetilhørighet og trygghet er ord elevene ser som essensielle. Elevene uttrykker at kvalitetene fordypningen gir i form av personlig vekst, sosial trening, sterke vennskapsbånd og trening, vil være nyttig i ulike sammenhenger videre i livet. Informasjon om tilbudet gis som regel fra lærer til elev, og det spilles i denne sammenhengen inn at synliggjøring av fordypningsprogram kan gjøres annerledes. Elevene ønsker for eksempel selv å bidra med synliggjøring av kulturskolenes fordypningsprogram i samarbeid med administrasjonen, eksempelvis gjennom sosiale medier som TikTok, Snapchat og Instagram.

Elevene uttrykker også et ønske om samt vilje til tverrkunstneriske prosjekt og produksjoner for elever på fordypningsprogram.

I forhold til medvirkning nevner elevene spørreundersøkelser, faggruppevise innspill til elevråd, tett kontakt med lærer om innhold i undervisning, som mulige tiltak.

Små og større kulturskoler med eller uten fordypningsprogram og regionale fordypningsprogram:

- Små og store kulturskoler, uten fordypningsprogram:

Kulturskoler (ledere og lærere) har beskrevet det som viktig at et fungerende kjerneprogram må ligge til grunn for å kunne rekruttere til fordypningsprogram. Videre påpekes det at miljø rundt elevene er viktig. I den forbindelse nevnes kommunikasjon som et viktig element for å sikre god dialog og samarbeid mellom store og små kommuner til det beste for ivaretagelse av elevene.

Regionalt samarbeid blir trukket fram som viktig, og i denne sammenhengen blir blant annet følgende trukket fram: samarbeid rundt lærerkrefter, felles store kunstneriske opplevelser, Ungdommens musikk mesterskap (bare musikkfaget), bidrag fra lærerkrefter i UH-sektor og det profesjonelle kunstlivet. Fylkeskommunen blir trukket fram som en viktig aktør. Det påpekes at den enkelte kulturskolerektoren har en viktig rolle, men at forankring på dette nivået ofte oppleves som personavhengig. Involvering av elever nevnes som viktig.

- Kulturskoler, med fordypningsprogram, knyttet til storbynettverk:

De største bykommunene tar inn elever også fra andre kommuner i fylket, ev. fra andre deler av landet. Det er ulike erfaringer i forhold til hvordan elevers hjemkommuner forplikter seg i dette samarbeidet. Det framheves som viktig at målet må være å samarbeide om det som er til det beste for eleven, og at dette følges opp gjennom en åpen dialog mellom vertskulturskoleledelse og lokal kulturskoleledelse. Det blir fra en av kommunene hevdet at økonomi ikke er en utfordring, men at det handler om prioriteringer.

- Regionale fordypningsprogram:

Erfaring viser at det er knyttet utfordringer til forankring på leder- og til dels lærernivå. I den forbindelse har det blitt nevnt at det vil være viktig å jobbe holdningsskapende for å etablere forståelse for hvorfor det skal være tilbud innen fordypning, og videre å jobbe med å nå ut med dette arbeidet i hele regionen.

Det er også en erfaring at måten de kommunale eller interkommunale fordypningsprogrammene er organisert på, gir konsekvenser for det regionale samarbeidet.

Det vises til at to-lærersamarbeid mellom lærer UH-sektor og lærer kulturskole oppleves som fruktbart, og at det eksisterer eksempler på gode samarbeid mellom ulike institusjonsnivå.

Generelt for alle fylker og regioner, men spesielt for Nord-regionen, nevnes store geografiske avstander og små miljø som en utfordring. Det nevnes i denne sammenhengen som viktig å være bevisst på tilhørighet gjennom den lokale og regionale tilknytningen til elever i fordypnings- og talentutviklingsprogram. Som en oppfølging av dette, foreslås det at omreisende lærerteam kan reise rundt i perioder. I forhold til publikumsnærhet i forbindelse med forestillinger, utstillinger og konserter foreslås det tilrettelegging med strømming.

Fylkestyrer og rådgivere, arbeidsutvalg fordypningsarbeid regional samhandling

Det trekkes fram som viktig å ha fokus på samhandlingen mellom grunnskole, videregående skole og UH-sektor. Kulturskolens fordypningselever fins i alle disse skoleslagene – og det trekkes fram at det vil være naturlig med samarbeid og avtaler mellom disse institusjonene.

Faktorer som trekkes fram med tanke på elevene i sentrum, er å bedre dialogen i regionen, få oversikt over hva som eksisterer av ulike tilbud samt legge til rette for refleksjoner rundt hva fordypningsprogram er og bør være. Det beskrives at disse faktorene vil føre til felles ansvar og felles arbeid til gode for elevene.

Det nevnes som en utfordring at samfunnsmandatet til den enkelte institusjonen/organisasjonen gjør at en ikke ser hvor en kan samhandle.

I forhold til strategien bemerkes det at den bør bidra til planer om forankret samarbeid mellom offentlig sektor og det frivillige kulturlivet.

Som grunn for langsiktig arbeid og forankring, nevnes forpliktende samarbeid mellom fylkeskommuner og kommuner, sammen med at økonomiske ressurser til koordinering av regionalt fordypningsprogram og lønnsmidler til undervisning må sikres.

Fylkeskommune utdannings- og kulturavdeling

Utdanningsavdelinger i fylkeskommuner har et stort fokus på musikk-, dans- og dramalinjer (MDD) samt kunst-, design- og arkitekturlinjer (KDA) ved videregående skoler. En mulighet som har blitt spilt inn er videregående skole, MDD, som en arena også utenom ordinær skoletid. MDD og KDA har i noen år vært truet av nedleggelse i en del fylker. I Trøndelag har det nylig blitt gjennomført en egen MDD-utredning. I forhold til Meld. St. 18 (2020–2021) nevnes det at det med bakgrunn i meldinga kan være naturlig å jobbe mer med samspill med lag og foreninger.

Kulturavdelinger har kulturstrategier og kommende kulturplaner å vise til. Noen av planverkene fokuserer et helhetlig perspektiv innen kulturfeltet for barn og unge, mens andre har spesifikke satsninger på fordypning og talentutvikling.

Én fylkeskommune tydeliggjør sin rolle som tilrettelegger gjennom tilskudd ved økonomiske ordninger og til dels i forhold til arenaer. Det ytres også et ønske om systematisk kontakt med kommunale kultursjefer. En utfordring som nevnes, er dialog mellom kultur- og skolefeltet i forhold til Den kulturelle skolesekken.

Én kulturavdeling har uttalt at den anser at fylkeskommunen har en liten rolle i kulturskolestrukturen.

I forhold til Meld. St. 18 (2020–2021) nevnes det fra fylkeskommunehold at det vil være viktig å innta et medeierskap til meldinga.

Fagråd MDD, TUP-ordninger, utvalg folkehøgskoler med kunstfag, fagorgan kunstfag universitet- og høgskolesektor

I forhold til [TUP-ordninger](#) og [MDD](#) er det viktig at strategien følger opp kontakten, for sammen å se på gjensidige muligheter, samarbeid og samhandling. Dette kan blant annet handle om avklaringer og uklare målsettinger for arbeidet med fordypningsprogram, og de ulike aktørenes rolle i det helhetlige opplærings- og utdanningsløpet.

Folkehøgskoler spiller inn at de kan samarbeide med kulturskolene ved å arrangere verksteder og være kursholdere. Studenter ved folkehøgskolen er voksne, og mange har høy kompetanse innen sitt fag. Sammen med dyktige lærere kan de lage gode undervisningsopplegg for kulturskolen. Studenter som ønsker å utdanne seg innen undervisning vil kunne få eksklusiv og spennende erfaring ved å samarbeide med kulturskolene.

Representanter fra universitet- og høgskolesektoren spiller inn forskningssamarbeid, faglige, spissete og oppdaterte kurs for lærere i fordypningsprogram, samarbeid om tilbud til unge talenter, lærerutveksling samt å delta i deling (seminarer o.l.) som relevant i forhold til samhandling rundt fordypningsprogram.

Andre muligheter som nevnes gjennom samhandling, er styrket dialog og samarbeid med rekrutteringsfelt om talentutvikling, styrke og demokratisere rekrutteringsgrunnet, større samhandling av hele utdanningsløpet, samling av kompetanse og kunnskapsutvikling, styrket arbeidslivsrelevans. Det beskrives at det er mulighet for mer helhetlig tenkning rundt

fordypningsprogram og talentutvikling. Samarbeid kan ha mange dimensjoner, fra konkrete kurs for elever/talenter eller pedagoger, til arbeid med strategier, forskning o.l.

Frivillig organisasjonsliv

Kontakten med frivillige organisasjoner innen kunstfeltet vil være en viktig oppgave i arbeidet med strategien. De ulike kunstfagene er organisert ganske ulikt med tanke på frivillighet i et organisasjonsperspektiv, og strategien må nøye vurdere hvordan kontakt og dialog innen alle kunstfag skal ivaretas. Det fins tiltak i de ulike organisasjonene som tangerer fordypning og det kan være behov for ytterligere koordinering med for eksempel private aktører og stiftelser. Samarbeid i forhold til kulturskolenes fordypningsprogram talentutvikling innen det frivillige organisasjonsliv og andre relevante aktører, dreier seg om både kommunalt, regionalt og nasjonalt nivå.

Nasjonale aktører rettet mot fordypning og talentutvikling samt miljøer og verktøy i arbeid med tilrettelegging av fordypning og talentutvikling

Det utdypes som viktig med regional samhandling og koordinering samt tilrettelegging av samhandling mellom ulike aktører og aktiviteter. Det nevnes at det behøves en avklart rolleforståelse mellom de ulike aktørene i opplærings- og utdanningsløpet, og videre at det må skapes en sømløs forståelse av trinn i en elevs utviklingsstige.

Det vektlegges at et stort ønske om mer samhandling mellom aktørene i opplærings- og utdanningsløpet har blitt tydelig den siste tiden. Det fremheves at det må tilrettelegges for systematikk og koordinering på regionalt og nasjonalt nivå – for å sikre gode strukturer som kan ligge til grunn for fremtidig samhandling. Videre kommer det fram at det må vektlegges hvordan kartlegginger kan kobles mot muligheter. Det legges fram som interessant å se på tverrfaglighet i forhold til større produksjoner. Utvikling av delingskultur trekkes fram. Samarbeid mellom offentlige og private ordninger anses som viktig.

I innspillssamtaler har digitalitet blitt trukket fram som et betydelig verktøy og en faktor i fremtidens arbeid med kunstopplæring. Det vises til muligheter i forhold til infrastrukturer og fiberløsninger som kan gjøre digital undervisning innen kunstfag til et supplement til fysiske treff. Digitale løsninger kan også bidra til at publikum kan ta del i forestillinger, konserter o.l. i sanntid, uavhengig av geografisk plassering.

Relevant forskning, profesjonelle ordninger og utøvere

Forskningsmateriale, artikler og annet fagstoff knyttet til fordypning og talentutvikling bør ligge til grunn for arbeidet med strategien. Foreløpig ligger innsamlet materiale på en intern ressursbase i Norsk kulturskoleråd. Dette må utvikles fortløpende i takt med kommende forskning og kunnskap i feltet.

Når det gjelder profesjonelle aktører, kompanier, orkestre, ensembler, kunstnersentre, fortellersentre o.l. har det vært laget en foreløpig oversikt i forbindelse med prosess med utvikling av strategi, men dette bør videre være en del av strategiens tiltak i forhold til regional samhandling.

3.5 Anslag fra Meld. St. 18 (2020–2021)

Meld. St. 18 (2020–2021) vil gi anslag for strategiens arbeid, med tanke på elevers medvirkning, som beskrevet i kapittel 8.3.2 og videre med tanke på at elever som er kvalifisert til å delta i fordypningsprogram, skal ha rett til dette – uavhengig av hvor de bor, beskrevet i kapittel 8.3.7.

I 8.3.7 står også følgende som vil gjelde som anslag:

Kulturskolene er det kommunane som har ansvaret for. Samtidig har arbeidet med meldinga tydeleggjort eit behov for koordinering på fylkes- og/eller regionsnivå. Dette gjeld samarbeid mellom kulturskolane og universitets- og høgskolesektoren om kompetansebehov i kulturskolen, men òg for å styrkje fordjupingstilbodet i kulturskolen. Regjeringa ønskjer å bidra til eit tettare samarbeid mellom universitets- og høgskolesektoren og kulturskolen, og regjeringa ønskjer å styrkje rolla kulturskolen har som regional talentaktør. I lys av at fylkeskommunane eig vidaregåande opplæring, der elevar får utvikla talenta sine, får teke ei formell utdanning innan praktiske og estetiske fag og blir kvalifiserte for høgare (kunst)utdanning, vil det vere naturleg å samarbeide med fylkeskommunane om innsatsen for å styrkje talentutviklinga.

I dag får Kulturskolerådet tildelt midlar frå staten for å drive kvalitetsutvikling i kommunane. Kulturskolerådet har per i dag ni fylkesavdelingar og éi regionavdeling på regionalt nivå og har ein rådgivar utplassert i kvart av fylka/regionane. Regjeringa meiner derfor det er naturleg å vurdere korleis behovet til kulturskolane og rolla til Kulturskolerådet kan sjåast i samanheng.

3.6 Kunnskapsressurs

Som en del av strategien skal det gjennom dialog arbeides videre med de ulike ressurs- og kunnskapsmiljøene. Videre skal det knyttes kontakt med flere miljøer enn hva en har hatt kapasitet til i prosessen med utviklingen av strategien. Det er knyttet ulike muligheter og utfordringer til de respektive miljøene. Strategien bør med bakgrunn i dette arbeide med ulike tiltak satt i sammenheng med strategiområdene beskrevet senere i strategien. Strategien bør også vurdere hvordan oversikt og videre arbeid med de ulike miljøene best kan struktureres samt vurdere og ta stilling til i hvor stor grad enkelte miljøer bør differensieres. Eksempelvis kan det vurderes å strukturere hvert enkelt kunstfag i forhold til de ulike miljøene.

DEL II STRATEGI

4 Strategiens mål, effekter og utfordringer

4.1 Innledning

Her følger en oppsummering av det totale kunnskapsgrunnlaget, med bakgrunn i føringer, vedtak og kontakt med kunnskapsmiljøer.

Kunstfagenes egenart vil være et viktig område for strategien. Det samme gjelder kompetanse om undervisning i fordypningsprogram og bruk av relevante verktøy som for eksempel digitale løsninger og digital didaktikk. Regional samhandling og regionalt handlingsrom ligger til grunn for det kommende strategiarbeidet, og det vil være nødvendig å avklare ansvarsfordeling mellom kommunale, regionale og nasjonale beslutningstagere og aktører.

Det er viktig at strategien bidrar til samhandling gjennom forståelse for et helhetlig opplærings- og utdanningsløp, hvor kulturskolens rolle dreier seg om ansvar for kulturskolenes fordypningsprogram. Kunnskapsbasert og holdningsskapende arbeid vil være viktig både med tanke på forståelse av hvorfor fordypning og talentutvikling er nødvendig samt med tanke på forståelse av hva og hvordan fordypningsprogrammenes rolle skal være.

Strukturer for organisering og varige systemer for økonomisk forutsigbarhet må ligge til grunn for strategiens arbeid.

Videre følger anbefalte mål og strategieffekter samt beskrivelse av utfordringer knyttet til det kommende arbeidet.

4.2 Mål

- Strategien skal bidra til barn og unges rett til å være en del av et fordypningsprogram uavhengig av hvor de bor
- Strategien skal bidra til å skape strukturer og systemer for samhandling mellom aktuelle aktører på regionalt nivå, med en nasjonal forankring
- Strategien skal bidra til å sikre økonomisk forutsigbarhet for varige regionale organiseringsmodeller knyttet til kulturskolenes fordypningsprogram

4.3 Effekter

Det er ønskelig at strategien skal bidra til følgende effekter:

- Elever over hele landet som kvalifiserer til det, skal ha tilgang på fordypningsprogram ved kulturskoler
- Sammenheng i utviklingsløp for elevene
- Strukturer for medvirkning av elever og lærere
- Samskapte og tilrettelagte modeller for fordypning i hvert fylke eller region der ansvar, forventninger, roller og oppgaver er klart definert
- Forpliktende regionale og lokale samarbeid på skoleiervnivå om fordypning
- Omforent forståelse for at ansvaret for fordypning er et likeverdig ansvar på både lokalt, regionalt og nasjonalt (forvaltnings)nivå
- Tilrettelagte regionale modeller innen fordypning for eksisterende og nye kunstfag gjennom pilotprosjekt

- Systemer for kompetanseutvikling kunstfaglig og digitalt
- Menneskelig og økonomisk ressursutnyttelse
- Omforent organisasjons- og institusjonsforståelse
- Økonomisk og organisatorisk forutsigbarhet

4.4 utfordringer

Ulike forståelser av hva kulturskolens fordypningsprogram skal være, kan være utfordrende. Eksempelvis kan det være at institusjoner og aktører har ulike syn på hva et helhetlig opplærings- og utdanningsløp innebærer samt varierende grad av erfaringer med medvirkning.

Det er per i dag store forskjeller med hensyn til organisatoriske løsninger, ansvarsfordelinger, samarbeid og samhandlinger i regionene og fylkene. Å anerkjenne bakgrunn og historikk for hvorfor disse ulikhetene fins, kan være avgjørende for å finne det fremtidige mulighetsrom framfor problemløsning. Videre vil det kunne by på utfordringer å designe smarte og effektive organiseringsmodeller tilpasset den enkelte regionen eller det enkelte fylket samt finne fram til forutsigbare økonomiske avtaler.

5 Tre fokusområder for strategien

Innspillssamtaler, spøringer gjort underveis i prosessen med utarbeidelse av strategien og statiske kunnskapsressurser som relevant forskning og bakgrunnsmateriale for strategien, har ligget til grunn for hva som peker seg ut som fokusområder i arbeidet som skjer i en treårsperiode fra høst 2021.

Fokusområdene er

Fokusområde A – Forankring:

- A1) Regional samhandling
- A2) Helhetlig opplærings- og utdanningsløp rettet mot fordypning innen kunstfag
- A3) Økonomisk gjennomslagskraft
- A4) Organiseringsmodeller

Fokusområde B – Involvering:

- B1) De ulike kunstfagene
- B2) Medvirkning
- B3) Digitalitet

Fokusområde C – Utvikling:

- C1) Erfaringsdeling
- C2) Kunnskapsressursbase
- C3) Norsk kulturskoleråd

Videre følger en kort, innledende tekst knyttet til hvert fokusområde samt tabelloversikt med kobling mellom strategieffekter, utviklingsområder, tematikk og overordna tiltak til hvert enkelt strategiområde.

5.1 Fokusområde A – Forankring

A1) Regional samhandling

Det er vesentlig at fylkene og kommunene deltar i arbeidet med å finne de gode løsningene. Det er store ulikheter både når det gjelder muligheter og rammebetingelser i de ulike fylkene/regionene. Derfor må landsdelene/fylkene/regionene også selv bidra til utviklingen av fungerende ordninger med utgangspunkt i kompetanse og demografi.

I et allerede påbegynt arbeid med regional samhandling, knyttet til fordypningsprogram og talentutvikling, har Norsk kulturskoleråd tatt initiativ og koordineringsansvar. Relevante aktører innen kommune, fylke og UH-sektor er involvert i arbeidet. Det vil også være relevant å invitere KS – som regional aktør – inn i påbegynt dialog. Norsk kulturskoleråd ser for seg at Kulturskolerådet i en fremtidig modell fortsetter å ha det nasjonale koordineringsansvar, både gjennom en nasjonal ansvarlig funksjon og gjennom kulturskolerådets regionale rådgivere.

[Norsk kulturskoleråd har startet et langsiktig arbeid med tanke på samarbeid mellom relevante aktører de ulike fylkene](#), og har gjennom dette begynt en koordinerende rolle i arbeidet med utvikling av gode regionale strukturer for fordypningstilbud.

Norsk kulturskoleråds primære rolle vil være å koordinere gjennom å sette de ulike miljøene i sving. Det kan det være naturlig å legge til ulike «hubber» i fylkene, ut fra kompetanse i kommune, fylke og UH.

Strategieffekter	Utviklingsområder	Tematikk	Overordna tiltak
At elever over hele landet som kvalifiserer til det har tilgang på fordypningsprogram.	Bevisstgjøring som gjelder ansvarsfordeling for gjennomføring av fordypningsprogram.	Regional samhandling. Regionale ressursbaser. Regionale handlingsrom.	Kartlegge eksisterende og fremtidige mulige finansieringsmodeller for kulturskolens fordypningsprogram. Initiere utredningsarbeid om roller og forpliktelser (kommune, fylkeskommune, UH-sektor)
Samskapte og tilrettelagt modeller for fordypning i hvert fylke eller region der ansvar, forventninger, roller og oppgaver er klart definert.	Holdningsarbeid knyttet til ansvarsroller knyttet til fordypningsprogram.		Kartlegge økonomiske konsekvenser. Initiere dialogarenaer.
Forpliktende regionale og lokale samarbeid på skoleiervnivå om fordypning.			
Omforent forståelse for at ansvaret for fordypning er et likeverdig ansvar på både lokalt, regionalt og nasjonalt (forvaltnings)nivå.			
Tilrettelagte regionale modeller innen fordypning for eksisterende og nye kunstfag gjennom pilotprosjekt.			

A2) Helhetlig opplærings- og utdanningsløp rettet mot fordypning innen kunstfag

Kulturskolens tilbud innen både kjerne- og fordypningsprogram skal ivareta behovet for tilpasset opplæring. Fordypningsprogrammet er for elever som har særlig interesse og forutsetninger for å arbeide med faget, og programmet skal kunne kvalifisere for videregående opplæring og høyere utdanning (jf. Rammeplan for kulturskolen, [«Mangfold og fordypning» kap. 1.7](#)).

Med tanke på lærerkompetanse og ressurser kan det være krevende for den enkelte kulturskolen å ta totalansvar for Fordypningsprogrammet. For å sikre kvalitet og bredde i undervisningstilbudet oppfordres derfor kulturskolene til å inngå samarbeid om Fordypningsprogrammet med andre relevante aktører som lokale kunst- og kulturmiljø, videregående skole og høgskoler/universitet med kunstfaglig utdanningstilbud (jf. Rammeplan for kulturskolen kap. 1.7).

Det er videre helt vesentlig at strategien bidrar til samhandling og forståelse for et helhetlig opplærings- og utdanningsløp, der kulturskolens rolle dreier seg om ansvar for kulturskolenes fordypningsprogram. I dette arbeidet vil det være viktig å ivareta alle kunstfagenes egenart i forhold til kulturskolenes fordypningsprogram. Andre roller og ansvar i forhold til fordypning og talentutvikling i kunstfag som bør nevnes i denne sammenheng er: det frivillige organisasjonsliv, videregående skoler, folkehøgskoler, UH-sektor og andre tilretteleggende aktører. Skole vil også ha en rolle, da elever innen ulike ordninger hører til grunnskole eller videregående skole. En aktuell problemstilling i den sammenheng er: «Hvordan forholder de ulike aktørene seg til elevene og til hverandre?».

Strategieffekter	Utviklingsområder	Tematikk	Overordna tiltak
Sammenheng i utviklingsløp for elevene. Strukturer for medvirkning av elever og lærere. Samskapte og tilrettelagte modeller for fordypning i hvert fylke eller hver region der ansvar, forventninger, roller og oppgaver er klart definert.	Samhandling på tvers av nivåer i et opplærings- og utdanningsløp.	Holdningsskapende arbeid. Kjennskap til aktørers roller og ansvar. Sømløse grenser for elever i forhold til ordninger. Systemer og rutiner for oppdagelse av, og ivaretagelse av elever.	Kartlegge eksisterende modeller for kulturskolens fordypningsprogram. Initiere arenaer for dialog og refleksjon Bidra til initiering av pilotprosjekt med tanke på fremtidige modeller innen fordypning.

A3) Økonomisk gjennomslagskraft.

Arbeidet med å lykkes med strategiens mål og strategieffekter vil ha noen økonomiske konsekvenser. Det må settes av ressurser til koordinering, slik at alle fylker og regioner kan prioritere dette samarbeidet. Norsk kulturskoleråd prioriterer allerede dette, slik at det ikke er nødvendig å starte på null. Likevel ser en for seg at det bør tilføres ytterligere ressurser til koordinering av arbeidet. I tillegg handler dette om å bygge kapasitet hos kommunale kulturskoleeiere. I denne sammenheng er arbeidet som gjøres gjennom veiledning av avgjørende betydning.

Med tanke på økonomiske konsekvenser kan Norsk kulturskoleråd ta ansvaret for insentivering av prosesser som kan bidra til offentlige støtteordninger. Videre kan Kulturskolerådet være i dialog med private aktører og bidra til søknadsprosesser som kan utløse midler. Norsk kulturskoleråd kan tilrettelegge for forvaltning av eksternt gitt finansieringspott, som ved siden av offentlige støtteordninger – for eksempel fylkeskommunale midler – kan stimulere og bidra til drift av regional samhandling rundt fordypningsprogrammet. Det bør forventes at kommunene stiller med en egenandel til dette arbeidet.

Strategieffekter	Utviklingsområder	Tematikk	Overordna tiltak
<p>Menneskelig og økonomisk ressursutnyttelse.</p> <p>Omforent organisasjons- og institusjonsforståelse.</p> <p>Økonomisk og organisatorisk forutsigbarhet.</p>	<p>Sikring av forutsetninger for alle regioner og fylker, med mål om at alle barn og unges rettigheter ivaretas.</p> <p>Oppfølging av Meld. St. 18 (2020–2021).</p> <p>Rammeplanens føringer for kommuner.</p>	<p>Dialog med regionale og statlige beslutningstakere.</p> <p>Samhandling med aktører rettet mot helhetlig opplærings- og utdanningsløp innen kunstfag.</p>	<p>Kartlegge muligheter.</p> <p>Kartlegge søkbare midler.</p>

A4) Organiseringsmodeller

De ulike regionene må selv etablere gode strukturer for fordypningsprogram. De største kulturskolene innen de ulike regionene og fylkene bør kunne tildeles spesielt ansvar. Det vil forandre regionale koordinatorene. Samtidig bør UH-sektors talentutviklingsprogram få ansvar for å finne gode løsninger som hensyntar landsdelenes/fylkenes ulike utfordringer, for eksempel geografi. Digitale løsninger vil være et viktig komplementerende verktøy. Fylkeskommunene kan sammen med Norsk kulturskoleråd ha en rolle i arbeidet.

Ved å sette av ressurser til å koordinere og tilrettelegge arbeidet, vil det være mer overkommelig for de aktuelle skolene å organisere tilbudene. Økonomiske modeller for finansiering og lik tilgang til tjenestene/tilbudene er viktig. Blir belastningen for stor for «ansvarskommunen» vil det være vanskeligere å rekruttere ansvarlige.

Strategieffekter	Utviklingsområder	Tematikk	Overordna tiltak
<p>Samskapte og tilrettelagte modeller for fordypning i hvert fylke eller hver region, der ansvar, forventninger, roller og oppgaver er klart definert.</p> <p>Forpliktende regionale og lokale samarbeid på skoleeiernivå om fordypning.</p> <p>Omforent forståelse for at ansvaret for fordypning er et likeverdig ansvar på både lokalt, regionalt og nasjonalt (forvaltnings)nivå.</p> <p>Tilrettelagte regionale modeller innen fordypning for eksisterende og nye kunstfag gjennom pilotprosjekt.</p> <p>Økonomisk og organisatorisk forutsigbarhet.</p>	<p>Regional samhandling med mål om å sikre strukturert, forankret og forutsigbar organisering.</p> <p>Arbeid med tilrettelegging av regionale koordinatorroller.</p> <p>Bidrag til utvikling av overordnet nasjonal strukturert, forankret og forutsigbar organisering.</p>	<p>Dialog og forankringsarbeid med regioner og fylker med representanter fra helhetlig opplærings- og utdanningsløp.</p> <p>Dialog og forankringsarbeid med nasjonale organer/institusjoner og statlige beslutningstagere.</p>	<p>Tilrettelegge for faste møtearenaer mellom regionale aktører.</p> <p>Tilrettelegge for faste møtearenaer mellom nasjonale aktører.</p>

5.2 Fokusområde B – Involvering

B1) De ulike kunstfagene

Som nevnt under begrepsavklaringer, kapittel 3.2, kan en gjennom erfaringer og innspill se at ulike innfallsvinkler til talent- og fordypningsbegreper, avhengig av kunstuttrykk. Dette kan nok knyttes til de ulike fagenes tradisjoner og utdanningshistorikk. Fordypningsbegrepet knyttet til enkelte fag, og hva som skiller og forener de ulike faguttrykkene med tanke på fordypning, er en drøfting som kompetanse innen fagspesifikke miljø bør utfordres på.

Med utgangspunkt i kulturskolenes rammeplan, [kapittel 3](#), følger her noen koblinger til rammeplanens kapittel 3, fagplandelen innen de ulike kunstfagene kulturskolene tilbyr:

[Dans](#)

[Musikk](#)

[Sirkus](#)

[Skapende skrijving](#)

[Teater](#)

[Visuell kunst](#)

Strategieffekter	Utviklingsområder	Tematikk	Overordna tiltak
<p>Tilrettelagte regionale modeller innen fordypning for eksisterende og nye kunstfag gjennom pilotprosjekt.</p> <p>Systemer for kompetanseutvikling kunstfaglig og digitalt.</p>	<p>Ivaretagelse av alle kunstfagenes egenart i forhold til fordypningsprogrammet.</p>	<p>Utøve en dialog med respektive kunstfelt.</p>	<p>Tilrettelegge for fagkonferanser i samarbeid med L sektor.</p>

B2) Medvirkning

Elevmedvirkning er viktig for å lytte til barn og unge om hva de ønsker med tanke på innhold i kulturskolen i forhold til fordypningsprogram. Dette kommer blant annet tydelig fram i Meld. St. (2020–2021). Videre er det viktig å vurdere hvordan elever, og eventuelt foresatte, kan innvirke i større grad med tanke på tilrettelegging, gjennomføring og utføring. På samme vis vil det være vesentlig å sette søkelys på lærerrollen i forhold til gjennomføring og utførerrolle.

Strategieffekter	Utviklingsområder	Tematikk	Overordna tiltak
<p>At elever over hele landet som kvalifiserer til det, har tilgang på fordypningsprogram ved kulturskoler.</p> <p>Sammenheng i utviklingsløp for elevene.</p> <p>Strukturer for medvirkning av elever og lærere.</p>	<p>Elevgruppen.</p> <p>Elevgruppen med foresatte.</p> <p>Lærergruppen.</p>	<p>Kunnskapsgrunnlag om elevenes og lærernes ståsted, visjoner, behov.</p>	<p>Behovsspørring og elevspørring.</p> <p>Initiere kompetansekartlegging.</p> <p>Bidra til dialogarenaer.</p> <p>Tilrettelegge for verksteder med bakgrunn i spørringer.</p> <p>Etablere ressursråd.</p>

B3) Digitalitet

Digitalitet er et viktig verktøy også for fremtidens arbeid med kunstoppplæring. Et viktig aspekt er det didaktiske, og det vil være nødvendig å utvikle kunnskap og kompetanse rundt dette feltet. Dette belyses blant annet i rapporten [«Ikke noe TikTok, digital didaktikk, takk»](#) fra Telemarksforskning (utgitt våren 2021). Der vises det til muligheter med tanke på infrastrukturer og fiberløsninger som kan gjøre digital undervisning innen kunstfag mulig som et supplement til fysiske treff. Digitale løsninger kan også bidra til at publikum kan ta del i forestillinger, konserter o.l. i sanntid uavhengig av geografisk plassering.

Strategieffekter	Utviklingsområder	Tematikk	Overordna tiltak
<p>Tilrettelagte regionale modeller innen fordypning for eksisterende og nye kunstfag gjennom pilotprosjekt.</p> <p>Systemer for kompetanseutvikling kunstfaglig og digitalt.</p>	<p>Bevisstgjøring rundt mulighetsrom og avgrensninger.</p> <p>Bidrag til utvikling av digital didaktikk.</p>	<p>Informasjon og innspill i utvikling av infrastruktur og verktøy.</p> <p>Samarbeid med UH-sektor om videreutdanning, kurs m.m.</p>	<p>Bidra til gjennomføring av fagseminar med tematikk rundt kommunal tilrettelegging, generelle verktøy, pedagogiske/metodiske/didaktisk tematikk.</p>

5.3 Fokusområde C - Utvikling

C1) Erfaringsdeling

Med tanke på det helhetlige opplærings- og utdanningsløpet innen kunstfag eksisterer det mye kunnskap og mange erfaringer. Disse er det viktig å vite om for at alle kan lære av hverandre. Utvikling av gjensidig kunnskap kan videre bidra til at aktører best mulig kan stå samlet med tanke på videre utvikling, tilrettelegging, samarbeid og samhandling til det beste for elevers læring og trivsel.

Strategieffekter	Utviklingsområder	Tematikk	Overordna tiltak
Sammenheng i utviklingsløp for elevene.	Lærergruppen.	Holdningsskapende arbeid.	Tilrettelegge for regionale og nasjonale konferanser med fordypning og talentutvikling som overordnet tematikk.
Strukturer for medvirkning av elever og lærere.	Ledergruppen.	Utteksling av erfaringer.	Bidra til webinarer med konkrete tema knyttet til fordypning og talentutvikling.
Samskapte og tilrettelagte modeller for fordypning i hvert fylke eller hver region, der ansvar, forventninger, roller og oppgaver er klart definert.	Beslutningstakere.	Synliggjøring av velfungerende praksis.	Tilrettelegge for regionale fagseminarer med relevant forskning og erfaringsdeling som tema.
Omforent organisasjons- og institusjonsforståelse.	Ledelse av ordninger.		

C2) Kunnskapsressursbase

Kunnskap om ulike ordninger, kunnskap om fordypning og talentutvikling, samt forståelse for ulike roller i et helhetlig opplærings- og utdanningsløp vil kontinuerlig ligge til grunn for samhandling og samarbeid. Derfor vil det være viktig at strategien jobber, i samarbeid med andre relevante aktører, om hvordan man best mulig kan sikre en kunnskapsressursbase, og videre hvem som bør ha et overordnet ansvar.

Strategieffekter	Utviklingsområder	Tematikk	Overordna tiltak
Sammenheng i utviklingsløp for elevene. Strukturer for medvirkning av elever og lærere. Systemer for kompetanseutvikling kunstfaglig og digitalt.	Utvikle systematisert erfarings- og kunnskapsdeling.	Nasjonalt fagråd. Regionale fagråd.	Overlates foreløpig til strategien og relevante samarbeidsaktører.

C3) Norsk kulturskoleråd

I målbildet i [Norsk kulturskoleråds strategi 2032](#) står følgende: Et kulturskoletilbud for fremtidens kulturskole av god kvalitet.

Målbildet er en beskrivelse av hvordan situasjonen ser ut i fremtiden, og er en utdyping av visjonen. Målbildet vil være styrende med hensyn til hvilke mål organisasjonen arbeider mot og hvilke verdier som synliggjøres gjennom Norsk kulturskoleråds måte å arbeide på. Videre står det at Rammeplan for kulturskolen til enhver tid skal være styrende og grunnleggende for arbeidet i Norsk kulturskoleråd og at den skal være et dynamisk dokument. Det innebærer at også Norsk kulturskoleråds strategiske arbeid som er fundamentert på rammeplanen, må være dynamisk.

Strategieffekter	Utviklingsområder	Tematikk	Overordna tiltak
At elever over hele landet som kvalifiserer til det har tilgang på fordypningsprogram ved kulturskoler. Sammenheng i utviklingsløp for elevene.	Bidra til sammenheng i strategi og utviklingsarbeid.	Samhandling mellom strategiarbeid og revidering av rammeplan. Meld. St. 18 (2020-2021). Samhandling mellom alle funksjonsområder, og samarbeid mellom medarbeidere fra ulike funksjonsområder.	Utvikle internt ressursarkivsystem. Initiere konkrete samarbeidstiltak mellom funksjonsområder.

6 Operasjonalisering av strategien

Strategien er laget av og for Norsk kulturskoleråd. Ut fra bakgrunn og føringer for strategien, har det vært vesentlig å synliggjøre fokusområder og tyngde på kommende arbeid knyttet til videre utvikling av kulturskolenes fordypningsprogram.

Et sentralt mål for utarbeidelse av strategien har vært å imøtekomme forventningene og konkretisere rollen som Norsk kulturskoleråd er tiltenkt gjennom Meld. St. 18 (2020–2021) (jf. 8.1.3). En del av dette er å synliggjøre hvordan Norsk kulturskoleråd kan følge opp denne tilliten gjennom å sikre en forutsigbar og kvantitativ ressurs til arbeidet med strategien «Fordypning og Mangfold» i perioden 2021–2024. Nedenfor følger derfor en beskrivelse av anbefalt fordeling av arbeidsressurser i Norsk kulturskoleråd samt hvordan øvrig organisering bør settes sammen for å sikre samarbeid, samhandling, medvirkning og forutsigbarhet for kommende arbeid med strategien og dens tiltak.

6.1 Organisering

Videre følger anbefalinger om organisering for operasjonalisering av tiltakene i strategien.

6.1.1 Prosjektledelse:

- Prosjektleder 70%
- Prosjektmedarbeider 30%

6.1.2 Arbeidsgruppe:

Prosjektledelse og rådgivere i Norsk kulturskoleråd.

6.1.3 Referansegruppe:

Denne referansegruppen tenkes satt sammen av representanter for beslutningstagere og vil kunne fungere som innspillspartnere primært i forhold til Fokusområde A – Forankring og Fokusområde C – Utvikling. Det bør legges opp til noen faste møtepunkter, for eksempel to-tre ganger per år.

Anbefalt representasjon for å sikre bredde fra beslutningstakere er:

- Representant fra nettverk for fylkeskulturdirktører
- Representant fra nettverk for fylkesutdanningsdirktører
- Representant fra KS (referansegruppe, Fremtidens kulturskoleråd)
- Dirktøren i Norsk kulturskoleråd
- Representant fra UH-sektor
- Representant fra det frivillige organisasjonslivet

6.1.4 Ressursråd:

Dette rådet tenkes som innspillspartnere primært i forhold til fokusområde B - Involvering. Det vil legges opp til løpende dialog med representantene, i utgangspunktet innenfor de ulike grupperingene. Ressursrådet vurderes som viktige innspillspartnere fra praksisfeltet.

Anbefalt representasjon for å sikre bredde fra praksisfeltet er:

- Seks-sju elever fra ulike kunstfag/fordypningsprogram
- Seks-sju lærere fra ulike kunstfag/fordypningsprogram

- To-tre ledere fra kulturskoler av ulike størrelser
- Tre-fire representanter fra profesjonelt nivå
- To-tre regionale koordinatore

6.2 Ressursbruk

6.2. Økonomi på kort sikt

På kort sikt vil estimert ressursbruk fra Norsk kulturskoleråd for arbeidet være knyttet til perioden september 2021–januar 2022.

Hva	Kostnad
Prosjektledelse september 2021–januar 2022 (Fem mnd./50%)	320 000
Dialogmøter og samtaler med fagmiljø x 6	15 000
Webinar, honorar ressurspersoner	15 000
Møter med fokus på regional samhandling	10 000
Annet	40 000
Perioden september 2021–januar 2022	410 000

6.2.2. Økonomi på lang sikt

En del av arbeidet i denne perioden vil være å utarbeide et forslag til tiltaksplan med tilhørende budsjett og milepæler for perioden frem til Norsk kulturskoleråds landsting høst 2024.

6.3 Tiltaksplan

6.3.1 Tiltak på kort sikt

På kort sikt vil tiltaksplan være en plan for perioden september 2021–januar 2022.

Tiltaksplan september 2021–januar 2022.

Frist	Hvem	Hva
2. september	Norsk kulturskoleråd	Konstituering av prosjektledelse
1. oktober	Prosjektleder	Etablering av arbeidsgruppe, referansegruppe og ressursråd
15. november	Prosjektleder	Tiltaks- og framdriftsplan for strategiarbeidet 2021-2024, inkludert utkast budsjett og beskrivelse av milepæler
15. november	Prosjektleder	Etablert kontakt med eksisterende og andre relevante kunnskaps- og ressursmiljøer
15. januar	Prosjektledelse	Dialogmøter med alle kunnskaps- og ressursmiljøer

6.3.2 Tiltak på lang sikt

En del av arbeidet i denne perioden september 2021–november 2021 vil være å utarbeide en tiltaksplan på lang sikt, med ulike milepæler knyttet til fokusområder. Prioritering av tiltak bør gjøres i dialog med de ulike kunnskaps- og ressursmiljø.

7 Nyttige lenker i forbindelse med videre arbeid med strategien.

Videre ligger det hyperkoblinger til noen eksempler det kan vises til i forhold til arbeid med fordypningsprogram og talentutvikling. Det er viktig å presisere at dette utelukkende er eksempler, og at flere eksempler legges inn fortløpende.

7.1.1 Eksempler på noen eksisterende ordninger rettet mot fordypningsprogram

Flere eksempler legges inn fortløpende.

Noen eksempler på kommunal- og fylkessamhandling:

- Dans regionalt: [Dansefot](#) Viken
- Skapende skriving regionalt: [Ung tekst](#) Viken
- Musikk, fylkes- og regionale tilbud: [Ung musikk](#) Viken / [Talent Sør](#) / [UtB Unge talenter Nord Bergen kulturskole](#)

Store ordninger forankret i en kommune med eventuelle samarbeidspartnere.

- Oslo: [teater](#), [dans](#), [musikk](#)
- Bærum: [Musikk](#) i samarbeid med NMH / [Lørdagsskolen](#) musikk / [Dans](#) i samarbeid med danselinje og dansekompani
- Trondheim: [Talenttilbud](#) innen scenekunst, rytmisk musikk, klassisk musikk og visuelle kunsthøgskole

7.1.2 Eksempler på nasjonale ordninger rettet mot talentutvikling.

TUP-ordninger:

- [Norges musikkhøgskole](#) (nmh.no)
- [Universitetet i Tromsø](#) (uit.no)
- [NTNU i Trondheim](#) (ntnu.no)
- [Griegakademiet i Bergen](#) (uib.no)
- [Universitetet i Stavanger](#) (uis.no)
- [Universitetet i Agder](#) (uia.no)

Andre ordninger:

- [Unge Talenter](#), Barratt Due musikk institutt
- [Senter for talentutvikling](#)

7.1.3 Eksempler på kunnskapsmateriale knyttet til fordypning og talentutvikling.

- Heidi Haraldsens [avhandling](#) (dans, musikk og idrett)
- [Reportasje](#) om Heidi Haraldsens avhandling
- [REDE](#) - Resilience and Ethics in Dance Education
- Ellen Stabells [avhandling](#)
- [Reportasje](#) om Ellen Stabells avhandling og oppfølgende prosjekt

7.1.4 Eksempler på frivillige organisasjoner og andre aktører med tilbud som tangerer fordypning og talentutvikling.

- Teater: [Nettverket Scenefolk](#), [Hålogaland amatørteaterselskap](#), [Buskerud teater](#), [Norsk revyfaglig senter](#), [Vestlandske teatersenter](#), [Teater i Fjellregionen](#) .
- Dans: [Bergen dansesenter](#), Frikar
- Musikk: [UNOF](#), [NME](#), [Ung i kor](#)
- Skapende skriving: [Jakob Sande-senter for forteljekunst](#)
- Immateriell: [Ungdomsrådet i Norges Husflidslag — Ung Husflid](#)

7.1.5 Eksempler på relevante lover, nasjonale føringer, strategier, stortingsmeldinger.

- [Opplæringsloven, § 13-6](#)
- [FNs barnekonvensjon](#)
- [UNESCOs konvensjon om vern av immateriell kulturarv](#)
- [Norsk kulturskoleråds strategi 2032](#)
- [Meld. St. 18 \(2020—2021\)](#)

8 Vedlegg

- [«Fordypning med mangfold» — overordnet versjon, av Norsk kulturskoleråds strategi for utvikling av kulturskolenes fordypningsprogram](#)